

КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Возняковська К.А.,

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»
<https://orcid.org/0000-0002-0351-7107>*

Біленець Д.А.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»
<https://orcid.org/0000-0003-0866-0698>*

Марчук В.В.,

*доктор філософії (PhD),
директор Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»
<https://orcid.org/0000-0002-8545-9114>*

Дидин Н.В.,

*асистент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції та прав людини
Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»
<https://orcid.org/0009-0004-4132-9475>*

УДК 343.98:338.242.2(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5666.2025.3.23>

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Вступ. Повномасштабна агресія російської федерації проти України спричинила глибоку кризу у фінансовій системі держави, що безпосередньо відбилася на рівні її економічної безпеки. Знищення промислових об'єктів, порушення логістичних ланцюгів, скорочення експорту та імпорту, а також масова релокація бізнесу призвели до масштабних бюджетних втрат і дестабілізації фінансового сектору. Значна частина територій, насамперед промислові центри та прикордонні регіони, залишаються під постійною воєнною загрозою, що унеможливає нормальне функціонування фінансових інститутів та створює умови для активізації тіньової економіки.

У цих умовах фінансова система України стала об'єктом особливої уваги з боку організованої злочинності, яка, пристосовуючись до умов воєнного часу, використовує нові механізми

незаконного збагачення. Найнебезпечнішими тенденціями є інтеграція кримінального капіталу у легальний бізнес, використання офшорних схем, операції з крипто валютами та маніпулювання державними фінансовими потоками. Такі процеси формують стійку кримінальну інфраструктуру, яка підриває бюджетну, податкову та банківську стабільність.

Організовані злочинні угруповання, використовуючи складність фінансових інструментів і недосконалість контролю, дедалі частіше вдаються до відмивання коштів через фіктивні компанії, благодійні фонди або міжнародні торговельні операції. Особливу небезпеку становлять транснаціональні злочинні мережі, що взаємодіють із внутрішніми суб'єктами через посередників у фінансовій, банківській та криптовалютній сферах.

На цьому тлі ефективність державної політики у сфері протидії фінансовим злочинам

залишається недостатньою, попри створення у 2021 році Бюро економічної безпеки України (БЕБ) як спеціалізованого органу для боротьби з економічною злочинністю. Проблемами залишаються дублювання повноважень між БЕБ, СБУ, Національною поліцією та органами прокуратури, брак аналітичної інтеграції даних, кадровий дефіцит експертів-криміналістів та фінансових аналітиків, а також недосконалість нормативної бази, яка не враховує сучасних цифрових ризиків.

Водночас, війна та цифровізація фінансових процесів актуалізували нові форми злочинності: кіберзловживання у банківських системах, підробку електронних платіжних документів, маніпуляції у сфері державних закупівель і міжнародної допомоги. У цих реаліях виникає потреба у переосмисленні системи криміналістичного забезпечення розслідування фінансових злочинів, її адаптації до умов воєнного часу, цифрової економіки та міжнародних стандартів безпеки.

Таким чином, проблема полягає у відсутності цілісної, інтегрованої системи криміналістичного забезпечення фінансових розслідувань, здатної ефективно реагувати на гібридні форми фінансової злочинності. Це зумовлює необхідність наукового переосмислення змісту криміналістичних засобів, методів і організаційних механізмів у сфері економічної безпеки держави, що й визначає актуальність даного дослідження.

Стан дослідження. Проблематика криміналістичного забезпечення розслідування фінансових злочинів, а також загроз економічній безпеці держави не є новою для юридичної науки, однак у сучасних умовах воєнного стану вона набуває нової якості та значення. Теоретико-прикладні аспекти протидії економічній злочинності, організованим формам фінансових правопорушень і механізмам забезпечення економічної безпеки розглядали у своїх працях А. П. Дикий, Р. Шай, М. Коваль, Н. В. Павлова, Д. С. Вареник, Я. Ю. Бінгар, В. М. Шевчук, Д. Ф. Дробенко, О. В. Темненко, І. О. Кутепов, В. В. Шляхта, С. В. Князєв, І. О. Биков, О. Захаркін, Е. Расюк, С. Мозоль.

Метою статті є комплексне дослідження сучасного стану та проблем криміналістичного забезпечення розслідування фінансових злочинів, що посягають на економічну безпеку України, із урахуванням викликів воєнного стану, цифровізації економіки та трансформації фінансових процесів. У межах дослідження передбачено

з'ясування сутності та ознак фінансових злочинів, аналіз правових і організаційних засад діяльності Бюро економічної безпеки України, визначення сучасних криміналістичних методів розслідування з використанням цифрових технологій, а також формування пропозицій щодо удосконалення міжвідомчої взаємодії та впровадження міжнародних стандартів FATF і ЄС у сфері економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Фінансові злочини становлять одну з найнебезпечніших категорій суспільно небезпечних діянь, які безпосередньо посягають на економічні основи держави, фінансову систему, бюджетну дисципліну та ринкові механізми. Відповідно до Кримінального кодексу України, до фінансових злочинів належать, зокрема, ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), легалізація (відмивання) доходів, здобутих злочинним шляхом, службові зловживання у банківській сфері, фіктивне підприємництво, шахрайство з фінансовими ресурсами [6]. Ці правопорушення мають системний характер, оскільки руйнують економічну безпеку держави та формують тіньовий сектор економіки.

Як зазначає А. П. Дикий: наслідки економічної злочинності характеризують даний вид злочину як особливо небезпечний як для економічної безпеки держави, так і національної безпеки загалом. Адже наслідки проявляються як в економічній, так і соціальній, політичній, екологічній, геополітичній, репутаційній та інших сферах [2, с. 78].

Економічна злочинність не лише правова, а й соціально-економічна проблема, яка потребує комплексного державного реагування. Її наслідки охоплюють усі рівні суспільних відносин: від макроекономічних показників до довіри громадян до інститутів державної влади.

Неконтрольований відтік капіталу, особливо отриманого злочинним шляхом, дискредитує державні інституції та ускладнює реалізацію будь-яких стратегій забезпечення економічної безпеки [14, с. 322].

Більшість злочинців у сфері економіки мають професійні навички у таких сферах, як бухгалтерія, банківська справа, аудит та інформаційні технології», що дозволяє їм фальсифікувати фінансову звітність або втручатися в банківські системи [9, с. 746]. Це свідчить про високий рівень організованості фінансової злочинності та потребу у підвищенні кваліфікації слідчих і аналітиків, які займаються її розслідуванням.

Як зауважують Р. Шай і М. Коваль, економічна злочинність «не є однорідним явищем; її прояви та наслідки значно різняться для аграрного сектору, енергетичної галузі, оборонно-промислового комплексу чи фінансової сфери», а також залежать від регіональної специфіки [15, с. 183]. Такий підхід дозволяє розглядати фінансову злочинність не лише у контексті загальнодержавних показників, а й у межах локальних економічних систем, що особливо актуально для прикордонних регіонів і промислових центрів.

Ефективне розслідування фінансових злочинів можливе лише за умови чіткого правового регламентування діяльності правоохоронних органів та належної організації криміналістичного забезпечення. В Україні основним спеціалізованим органом у сфері протидії економічним злочинам є Бюро економічної безпеки України (БЕБ), основними завданнями БЕБ є запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень у сфері економіки, що становлять загрозу фінансовій безпеці держави [10].

Останнім часом у юридичній літературі не рідко виникають дискусії щодо законодавчого забезпечення та перспективних напрямків діяльності БЕБ України, пов'язаних із оптимізацією його роботи та досягнення високих результатів й забезпечення ефективності та результативності новоствореного правоохоронного органу у сфері протидії економічній злочинності [16, с. 116]. Криміналістичний аспект діяльності БЕБ включає розроблення методик збирання та аналізу доказів, удосконалення технічного оснащення слідчих, впровадження електронних баз даних та алгоритмів взаємодії з іншими суб'єктами правоохоронної системи.

У межах розслідування фінансових правопорушень БЕБ взаємодіє з Службою безпеки України, Національною поліцією України, Державною службою фінансового моніторингу України та органами прокуратури.

Проте на практиці спостерігаються труднощі з розмежуванням компетенцій. Зокрема, питання досудового розслідування фінансових злочинів часто дублюються між БЕБ, СБУ, підрозділами податкової міліції, а також Національною поліцією. Відсутність чіткого механізму координації призводить до неефективності слідчих дій, затягування процесу доказування, а в окремих випадках до порушення прав суб'єктів господарювання.

У сучасних умовах розвитку фінансової злочинності криміналістичне забезпечення діяль-

ності БЕБ має будуватися на принципах аналітичного управління, міжвідомчої інтеграції даних та оперативного обміну доказовою інформацією. Оптимальною моделлю можна вважати створення спільних координаційних центрів аналітичної розвідки у сфері економічної безпеки, які об'єднували б ресурси БЕБ, СБУ, Нацполіції, прокуратури та фінансових аналітиків Національного банку України.

Криміналістичне забезпечення в діяльності БЕБ є системною складовою державної політики протидії економічній злочинності, а вдосконалення правового регулювання та міжвідомчої координації є необхідною передумовою для підвищення ефективності розслідувань.

Розслідування фінансових злочинів потребує комплексного використання криміналістичних методів, технічних засобів та спеціальних знань у сфері фінансів, цифрових технологій і документознавства. Відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, збирання доказів здійснюється шляхом проведення слідчих (розшукових) дій, отримання речових доказів, проведення експертиз, тимчасового доступу до речей і документів, обшуку та виїмки [7]. Для категорії фінансових злочинів ці процедури мають особливе значення, оскільки основні докази – документальні, цифрові або транзакційні.

Як слушно зауважує Д. Ф. Дробенко, «останні роки у фінансовій та господарській сфері впроваджуються технічні засоби, які дають змогу працювати в мережі Інтернет та фіксувати цифрову інформацію. Впровадження електронних платформ, зокрема ProZorro, Zakupki, дають можливість виявляти порушення у сфері державних закупівель» [3, с. 170].

Такі інструменти цифрової прозорості дають змогу фіксувати та аналізувати електронні сліди правопорушень, створюючи передумови для формування електронного доказового масиву. Слідчі органи дедалі активніше залучають спеціальні програмні комплекси для виявлення порушень у фінансових потоках, тендерних процедурах та бюджетних операціях.

О. В. Темненко обґрунтовує, що електронна криміналістика відіграє критичну роль у дослідженні цифрових доказів, зокрема аналізі електронних платежів, криптовалютних транзакцій, серверних журналів та комунікацій між фігурантами фінансових схем. Використання спеціалізованих програмних комплексів дає змогу швидко ідентифікувати маніпуляції з фінансовими даними та виявляти підозрілі цифрові сліди [13, с. 237].

Ця позиція цілком відповідає вимогам сучасної криміналістики, де цифрові докази розглядаються як рівнозначні традиційним речовим або документальним. У межах фінансових розслідувань саме цифрові транзакції, серверні журнали, криптогаманці чи електронні листування можуть містити найціннішу доказову інформацію.

Використання «приватних» криптовалют із підвищеним рівнем конфіденційності фактично унеможливлює встановлення особи, яка здійснила або отримала платіж», що створює закрите середовище для перетікання коштів без ризику виявлення [8, с. 38].

Анонімність і децентралізований характер криптовалют значно ускладнюють доказування та вимагають від правоохоронців нових інструментів цифрової криміналістики, зокрема OSINT-розвідки, блокчейн-аналітики та форензичного відстеження гаманців.

В. В. Шляхта визначає, що до обов'язкових елементів криміналістичної характеристики злочину відносяться «спосіб, місце, час, предмет посягання, особу правопорушника, а також типові сліди кримінального правопорушення, включно з електронними та цифровими» [17, с. 270]. Це положення розширює традиційні межі криміналістичного аналізу, визнаючи цифрові сліди рівноправним джерелом доказів поряд із матеріальними.

Дослідження С. В. Князева також підтверджує, що «спектр об'єктів слідоутворення, які зберегли інформацію про кримінальне правопорушення у бюджетній сфері, є досить широким і залежить від виду операцій, способу вчинення та особливостей діяльності учасників» [5]. Криміналістичне забезпечення розслідування фінансових злочинів у сучасних умовах має поєднувати класичні методи збору доказів із цифровими підходами, що відповідають тенденціям розвитку електронної економіки та глобалізації фінансових потоків.

У сучасній системі протидії фінансовим злочинам саме інформаційно-аналітичне забезпечення виступає базовим елементом криміналістичного супроводу. Його основна мета це формування достовірної, комплексної та оперативної картини фінансових процесів, що дозволяє виявляти злочинні схеми, прогнозувати ризики та своєчасно приймати процесуальні рішення.

Як наголошує І. О. Биков, «інформаційно-аналітичний підхід забезпечує підвищення ефективності стратегічного планування в правоохо-

ронній діяльності. Це допомагає оптимізувати діяльність слідчих та оперативних підрозділів, спрямованих на боротьбу з економічною злочинністю, що в свою чергу сприяє зміцненню законності та правопорядку» [1, с. 396].

Дана позиція є концептуально важливою, оскільки аналітичні методи дозволяють переходити від реактивного до проактивного формату розслідувань – не лише фіксувати злочини, а й попереджати їх через моніторинг фінансових процесів та аналіз транзакційних зв'язків.

Важливу роль у цьому відіграє Національна система фінансового моніторингу, функціонування якої регулюється Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Згідно цього Закону, Державна служба фінансового моніторингу України здійснює аналіз фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з відмиванням коштів, і надає узагальнені матеріали до правоохоронних органів [11].

В умовах цифровізації економіки зростає роль відкритих аналітичних систем, що дозволяють здійснювати попередню перевірку контрагентів і відстежувати непрямі зв'язки між суб'єктами господарювання. Як зазначає О. Захаркін, «на рівні корпоративних фінансів цифрова транспарентність досягається за допомогою різноманітних інформаційних сервісів, які забезпечують доступ до відкритих даних та аналітику діяльності компаній. Серед ключових інструментів – YouControl, Opendatabot, Vkursi. Pro, SMIDA, які пропонують детальний аналіз компаній за відкритими даними, автоматизацію для різних секторів бізнесу та підтримку прозорості фінансових операцій» [4, с. 407].

Ці сервіси значно підсилюють можливості правоохоронних органів у сфері аналітичного моніторингу, оскільки дозволяють швидко формувати профайли суб'єктів, ідентифікувати ознаки фіктивності, перехресні зв'язки між компаніями, участь у ланцюгах транзитних операцій або ухилення від податків.

Аналітична розвідка у фінансовій сфері дедалі більше орієнтується на використання технологій штучного інтелекту, машинного навчання та аналітики великих даних (Big Data). Ці технології дозволяють виявляти нетипові фінансові патерни, формувати ризик-моделі поведінки суб'єктів і створювати систему попереджувального моніторингу, що підсилює превентивну функцію криміналістичного забезпечення.

Криміналістичне забезпечення розслідування фінансових злочинів в Україні залишається сферою, яка потребує суттєвого вдосконалення як у правовому, так і в організаційно-технічному аспектах. Однією з головних проблем є невідповідність нормативної бази. Попри прийняття низки сучасних актів, законодавство поки не забезпечує цілісної системи взаємодії між БЕБ, СБУ, Національною поліцією, прокуратурою та органами фінансового моніторингу. Відсутність єдиного криміналістичного стандарту розслідування фінансових правопорушень призводить до фрагментарності практики і знижує ефективність доказування.

Додатковим викликом виступає кадровий дефіцит кваліфікованих аналітиків і судових експертів, спроможних працювати із цифровими доказами, блокчейн-аналітикою, штучним інтелектом та алгоритмами машинного навчання. Ці спеціалісти є ключовими для аналізу великих обсягів транзакційних даних, криптовалютних операцій та документальних масивів.

Як слушно зазначають Е. Расюк та С. Мозоль, «фінансова система є однією з основних складових національної економічної безпеки, яка потерпає від організованої злочинності, що зливається з легальним бізнесом, використовує зв'язки з органами влади на найвищому рівні та опановує фінансові і промислові структури. Організована злочинність, проникаючи у сферу фінансів держави, використовує новітні технології, такі як біометрія, штучний інтелект і блокчейн-криптовалюта» [12, с. 130].

Висновки. Фінансова злочинність в Україні набуває ознак гібридизації, поєднуючи класич-

ні економічні правопорушення з елементами кіберзлочинності, маніпуляціями з цифровими даними та транснаціональними схемами легалізації доходів. За таких умов криміналістичне забезпечення розслідування фінансових злочинів має виходити за межі традиційного доказового підходу і стати структурною частиною національної системи безпеки.

Одним із головних викликів залишається фрагментарність міжвідомчої координації, що призводить до дублювання функцій різних правоохоронних органів і зниження результативності розслідувань. Розв'язати цю проблему можливо через створення «Єдиної міжвідомчої платформи аналітичної взаємодії у сфері економічної безпеки», яка забезпечить інтеграцію баз даних БЕБ, НБУ, ДПС, СБУ, прокуратури та судових органів і дозволить ефективно об'єднувати зусилля державних інституцій.

Важливою передумовою підвищення якості криміналістичного забезпечення є модернізація судово-економічних експертиз і їх стандартизація відповідно до міжнародних рекомендацій FATF (Financial Action Task Force). Це потребує системного оновлення методичних підходів та підготовки спеціалістів на базі Науково-дослідних експертно-криміналістичних центрів МВС України.

Доцільним напрямом інституційного розвитку є створення при Бюро економічної безпеки України спеціалізованих підрозділів криміналістичного аналізу фінансових доказів, які забезпечуватимуть експертно-аналітичний супровід цифрових слідів, фінансових транзакцій та транскордонних операцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Биков І. О. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності слідчих та оперативних підрозділів у боротьбі з економічними злочинами. *Право і суспільство*, 2024, 1. С. 392–396.
2. Дикий А. П. Державна політика запобігання та протидії економічній злочинності в системі гарантування економічної безпеки України: монографія. Житомир: ТОВ «Видавничий дім “Бук-Друк”», 2023. 428 с.
3. Дробенко Д. Ф. Криміналістичне забезпечення фінансових розслідувань: актуальні проблеми. Фінансові розслідування: імплементація світового досвіду в Україні, Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С. 169–173.
4. Захаркін О. та ін. Цифрова мульти-рівнева система управління транспарентністю фінансових відносин. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 2024. 326(1), 403–409. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-63>.
5. Князев С. В. Теорія та практика розслідування кримінальних правопорушень у бюджетній сфері України: дис. д-ра юрид. наук, 2025. URL: <https://maup.com.ua/assets/files/dis/12-00-09/knyazev-disertaciya.pdf>.
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 01.09.2001 № 2341-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n1423>
7. Кримінальний процесуальний кодекс: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
8. Кутепов І. О. Доказування в кримінальних провадженнях щодо легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, ухилення від сплати податків та суміжних кримінальних правопорушень: дис. д-ра філософії. МВС Укра-

їни, Одеський державний університет внутрішніх справ, 2025. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/995087e1-ba53-458a-8748-d3a764378acb>

9. Павлова Н. В., Вареник Д. С., Бінгар Я. Ю. Криміналістична характеристика злочинів у сфері економіки. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. 1, С. 743–748.

10. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28 січня 2021 року № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>

11. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

12. Расюк Е., Мозоль С. Вплив організованої злочинності на фінансову систему як складову економічної безпеки України в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. 4.90, С.130–141.

13. Темненко О. В. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень у фінансовій сфері. *Ірпінський юридичний часопис*. 2025. 2(19), 234–240. DOI: [https://doi.org/10.33244/2617-4154-2\(19\)-2025-234-240](https://doi.org/10.33244/2617-4154-2(19)-2025-234-240).

14. Шай Р. Адаптація міжнародних практик протидії економічній злочинності для зміцнення економічної безпеки України в умовах сучасних викликів. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*. 2024. 43, С. 317–326.

15. Шай Р., Коваль М. Економічна злочинність як загроза економічній безпеці. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2025. № 44, С.176–185.

16. Шевчук В. М. Криміналістичне забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України: проблеми та напрямки удосконалення. *Проблеми законності*. 2022. 156, С. 114–129.

17. Шляхта В. В. Криміналістична характеристика ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). R30-02144, 2025. С. 262–279.

Возняковська К.А., Біленець Д.А., Марчук В.В., Дидин Н.В. КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У статті здійснено комплексне дослідження криміналістичного забезпечення розслідування фінансових злочинів як системного чинника економічної безпеки України в умовах воєнного стану. Розкрито соціально-економічні та правові передумови зростання фінансової злочинності, що виникли внаслідок повномасштабної агресії російської федерації, руйнування промислових і транспортних вузлів, втрати частини експортного потенціалу та дестабілізації фінансової системи. Визначено, що сучасна фінансова злочинність в Україні характеризується високим рівнем організованості, технологічності й транснаціонального впливу, зокрема через криптовалютні операції, офшорні структури, схеми легалізації злочинних доходів і тіньову інтеграцію у державний сектор.

Значну увагу приділено характеристиці криміналістичних засобів і методів, що застосовуються під час розслідування фінансових правопорушень: цифрової криміналістики, блокчейн-аналітики, OSINT-розвідки, форензичного аудиту, аналізу транзакцій і профайлінгу фінансових операцій. Показано, що використання інструментів інформаційно-аналітичного моніторингу (YouControl, Opendatabot, Vkursi.Pro, SMIDA) дозволяє підвищити ефективність розслідувань і виявлення складних схем ухилення від оподаткування та відмивання коштів.

У роботі підкреслено важливість створення єдиної міжвідомчої платформи аналітичної взаємодії у сфері економічної безпеки для консолідації ресурсів Бюро економічної безпеки, СБУ, НБУ, ДПС та органів прокуратури. Обґрунтовано доцільність формування спеціалізованих підрозділів криміналістичного аналізу при Бюро економічної безпеки України, що здійснюватимуть супровід розслідувань у сфері цифрових транзакцій, криптоактивів і міжнародних фінансових потоків.

Зроблено висновок, що ефективність криміналістичного забезпечення фінансових розслідувань в Україні безпосередньо залежить від цифровізації доказової бази, впровадження міжнародних стандартів FATF, розвитку судово-економічних експертиз і створення сучасної аналітичної інфраструктури.

Ключові слова: економічна безпека, фінансові злочини, криміналістичне забезпечення, криміналістичний аналіз, фінансові розслідування, Бюро економічної безпеки України, фінансовий моніторинг, відмивання коштів, ухилення від сплати податків, кіберзлочинність, цифрова криміналістика, електронні докази, форензичний аудит, блокчейн-аналітика, OSINT, аналітика великих даних (BigData), інформаційно-аналітичні системи, відкриті дані, YouControl, Opendatabot, Vkursi.Pro, SMIDA, FATF, фінансові транзакції, криптовалюти, цифровізація економіки, інтегрована система безпеки.

Voznyakovska K.A., Bilenets D.A., Marchuk V.V., Didyn N.V. FORENSIC SUPPORT FOR THE INVESTIGATION OF FINANCIAL CRIMES AGAINST THE ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE

The article provides a comprehensive study of the forensic support for the investigation of financial crimes as a systemic factor ensuring Ukraine's economic security under martial law. It reveals the socio-economic and legal prerequisites for the growth of financial crime caused by the full-scale armed aggression of the Russian Federation, the destruction of industrial and transport infrastructure, the loss of export potential, and the destabilization of

the financial system. It is established that modern financial crime in Ukraine is characterized by a high level of organization, technological sophistication, and transnational reach, particularly through cryptocurrency operations, offshore structures, money-laundering schemes, and the shadow integration of criminal capital into the public sector.

Special attention is devoted to the characterization of forensic tools and methods used in investigating financial offences, including digital forensics, blockchain analytics, OSINT intelligence, forensic auditing, transaction analysis, and financial profiling. It is shown that the use of information-analytical monitoring instruments such as YouControl, Opendatabot, Vkursi.Pro, and SMIDA significantly increases the efficiency of investigations and detection of complex schemes of tax evasion and money laundering.

The article emphasizes the importance of creating a unified inter-agency analytical platform for economic security to consolidate the resources of the Bureau of Economic Security of Ukraine (BES), the Security Service of Ukraine (SSU), the National Bank of Ukraine (NBU), the State Tax Service, and the Prosecutor's Office. It substantiates the expediency of establishing specialized forensic analysis units within the BES to provide expert and analytical support for investigations involving digital transactions, crypto-assets, and international financial flows.

It is concluded that the effectiveness of forensic support in financial investigations in Ukraine directly depends on the digitalization of evidence collection, implementation of FATF international standards, modernization of forensic economic examinations, and the creation of an integrated analytical infrastructure. The results have practical significance for improving the operational efficiency of law enforcement bodies, enhancing the national system of financial security, and forming a modern model of economic crime prevention in wartime and post-war recovery conditions.

Key words: economic security, financial crimes, forensic support, forensic analysis, financial investigations, Bureau of Economic Security of Ukraine, Security Service of Ukraine, National Police of Ukraine, Prosecutor's Office, financial monitoring, money laundering, tax evasion, cybercrime, digital forensics, electronic evidence, forensic audit, blockchain analytics, OSINT, artificial intelligence, machine learning, Big Data analytics, information-analytical systems, open data, YouControl, Opendatabot, Vkursi.Pro, SMIDA, FATF, financial transactions, cryptocurrencies, economic digitalization, integrated security system.

Дата надходження статті: 30.09.2025

Дата прийняття статті: 23.10.2025

Опубліковано: 04.12.2025

